

Yttrande

Promemoria

Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19

Diarienummer
Fi2020/01934/OU

Yttrande lämnat av

Sustainable Interaction
Södra Förstadsgatan 3a
211 43 Malmö
www.sustainableinteraction.se

Inledning

Sustainable Interaction finns inte med bland de remissinstanser som uppmanas ge synpunkter på promemorian Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19. Vi väljer ändå att ge våra synpunkter.

Vi har valt att svara på promemorian i punktform samt ge ytterligare förslag på ett förstärkt konsumentskydd och lämnar inte ett svar på promemorians samtliga delar. Vidare bifogar vi en referenslista som komplementerar våra mer än 25 åriga praktiska erfarenheter med spelberoende och spelansvar.

Generellt är vi positiva till en aktiv spelpolitik med fokus på konsumentskydd, väl medvetna om att det är ett komplext område där många enskilda individer och familjer drabbas hårt av baksidan med spel om pengar och tuffa konsekvenser när förändringar ska genomföras för att stärka konsumentskyddet. En viktig aspekt, något vi nästan inte berör i vårt svar, är frågan om kanaliseringen och hur den ska stärkas.

Till sist. Generellt ser vi det som viktigt att spelpolitiken styrs av mål, fakta och kunskaper och att den utvärderas löpande.

Synpunkter på promemorian i punktform

1. Det finns skäl, speciellt i dessa tider, att ytterligare reglera nätkasino.
2. Åtgärder som är tillgänglighetsbegränsande har effekt på allt spelande och problemspelande. Dock kan det också ge effekter i form av ökat spelande på den oreglerade marknaden.
3. Siffrorna från förfrågningar till Spelpaus.se pekar på ett minskat spelande totalt. Då ska en veta att sportspelandet minskat kanske med 90 % omsättningsmässigt och nog en högre siffra på minskningen av antal spelare. Detta har sannolikt till viss del kompenseras av andra spelformer som är tillgängliga, däribland säkert nätkasino. Men tillförlitliga data saknas om hur nätkasinospelandet påverkats på den svenska marknaden under den pågående coronakrisen. Tidigare forskning på spelande vid ekonomiska kriser har inte pekat på ett ökat problemspelande.
4. Vidare saknas tillförlitliga siffrorna för hjälpsökande och hjälpsökande beteende. Här kan vi förvänta oss en fördröjd effekt som kan gå åt båda hållen, dvs både en ökning och en minskning.
5. Att genomföra en insättnings- och förlustgräns på 5 000 kronor per vecka på statliga värdeautomater på andra platser än kasino är ett bra förslag och vi förordar det beslutet blir permanent from 1/1 2021. Gränsen på just 5 000 kronor kan behöva ses över och grundas i speldata i kombination med data från Playscan. Nivån för förhöjd risk på fysiska värdeautomater ligger sannolikt långt under 5 000 kronor om en tittar

på internationell forskning. En gräns på 5 000:- per vecka fyller snarare funktionen av att kunna vara skadebegränsande snarare än förebyggande.

6. Angående en insättnings- och förlustgräns på 5 000 kronor per vecka: vi anser att det slår för brett och påverkar inte bara den effekt som vill uppnås, en minskning av spel på nätkasino. Vidare gäller det enligt förslaget *per* spelbolag och det betyder i praktiken att spelare kan hoppa mellan alla Sveriges lagliga spelbolag för att där öppna konton och spela för 5 000 kronor per vecka. Det är förslaget stora brist och förståelse om hur ett riskabelt spelbeteende/ spelberoende fungerar. Det kommer med stor sannolikhet betyda de spelare med ett pågående spelproblem öppnar fler konton och fortsätter spela hos en annan speloperatör när 5 000:- gränsen är nådd hos den ena. Det kan dock ha en preventiv effekt för kunder som överkonsumerar då de får en tydlig återkoppling på att de har förlorat 5 000:-.
7. Förslaget om en insatsbegränsning pekar tydligt på behovet av en central funktion, en individuell spelplånbok, som spelare använder för att spela för oavsett spelbolag. Alternativt ett system där insättningar och uttag till spelkonton registreras på individnivå och där dels spelaren ska sätta en egen gräns, dels ger staten möjlighet att sätta globala begränsningar. En relevant aspekt i sammanhanget är vad individen har råd till. Om en person har råd att spela för mer än en satt global gräns kan en lösning vara att ha en procedur för att kunna ha en högre gräns på individnivå.
8. Insättningsgränsen borde istället vara riktat genom insättningsgräns på 5 000 kronor per vecka borde gälla den spelform som förorsakar mest problem, nätkasino. Det borde vara tekniskt möjligt för spelbolagen som erbjuder multipla varianter av lagliga spel via sin webbsida att införa den ordningen. Ett alternativ till insättningsgräns är *förlustgräns på nätkasino*.
9. Som vi skrev under punkten 4 ovan så är gränsen på 5 000:- per vecka långt över gränsen för föreslagna nivåer av lågriskspelande, det gäller även på nätkasino. 5 000:- per vecka är väldigt mycket pengar för de allra flesta svenskar och det finns anledning att se över den summan och exempelvis förankra den i svenska data för lågriskspelande som planeras att tas fram under året av Stockholms universitet¹.
10. Förslaget om att göra det obligatoriskt att sätta en frivillig tidsgräns för sitt spelande bör permanentas. Det är dock viktigt att en ta hänsyn till olika spelformers karaktär och göra det möjligt för spelare att sätta olika tidsgränser beroende på spelprodukt. Att delta i en pokerturning kräver mer tid än att fylla i sin Lottorad. Det borde vara tekniskt möjligt för speloperatören att genomföra en sådan ordning.

Ytterligare förslag på förstärkt konsumentskydd

- A. Det borde vara möjligt att stänga av sig från en eller flera spelformer hos spelbolaget men fortfarande ha ett spelkonto för de spelformer man vill spela på. Det vore ett utmärkt komplement till Spelpaus.se som är ett utmärkt verktyg för de spelare som av olika skäl inte vill spela.

---

¹ Jakob Jonsson, psykologiska institutionen i samarbete med Canadian Centre on Substance Use and Addiction. jakob.jonsson@psychology.su.se för vidare frågor.

- B. Spelpaus.se borde förtydliga hur det fungerar att om man vill återvända till spel igen efter en 12 månaders avstängningen. Vi föreslår en lösning som innebär att spelare dels genomför ett självtest och besvarar en del frågor om vad man gjort för att förändra de beteende/saker som föranledde beslutet att stänga av sig och vilka åtgärder man tänker vidta för att det inte ska upprepas, dels går igenom en kort utbildning som berättar om risken för återfall, riskerna med spel, riskabla spelprodukter och vilka spelansvarsåtgärder man kan använda för att minimera risker med spel.
- C. Förslaget om att spelbolaget ska kontakta de spelare som försöker höja sina insättnings- och tidsgränser är ett utmärkt förslag som ligger i linje med den forskning som pågår inom området. Att kontakta spelare, antingen via ett telefonsamtal eller ett fysiskt brev, som uppvisar riskabla spelbeteenden har visat sig ha positiva effekter. De spelarna reducerar sitt spelande efter en sådan kontakt med från spelbolaget. Förslaget om en sådan tillfällig åtgärd borde permanentas och gälla från 1/1 2021.
- D. Förslaget om ett maximalt bonusbelopp om 100 kronor är ett bra förslag och bör permanentas från 1/1 2021. Bonusar är en drivmotor för fortsatt spelande om man har riskabla spelbeteenden.
- E. Regeringen bör överväga att införa förbud, åtminstone temporärt, mot så kallade snabbblån. Snabbblån är ett gissel för spelare (och andra som oavsett skäl) som har slut på egna pengar men vill fortsätta spela och med snabbblån ökar skuldsättningen snabbt och riskerar att få allvarliga ekonomiska konsekvenser på kort såväl som på lång sikt.
- F. Regeringen bör se över anslagen till självhjäpsgrupperna i Sverige och temporärt öka anslagen till deras viktiga verksamhet. Självhjäpsgrupperna rapporterar om ett ökat tryck för stöd och hjälp.

Referenser

Currie, S. R., Hodgins, D. C., Casey, D. M., el-Guebaly, N., Smith, G. J., Williams, R. J., et al. (2017). Deriving low-risk gambling limits from longitudinal data collected in two independent Canadian studies. *Addiction*, 112(11), 2011–2020. doi:10.1111/add.13909

Currie S. R., Hodgins D. C., Casey D., el- Guebaly N., Smith G., Williams R. J. et al. (2011) Examining the predictive validity of low risk gambling limits with longitudinal data. *Addiction*; 107: 400– 406.

Currie S. R., Miller N. V., Hodgins D. C., Wang J. (2008) Defining a threshold of harm from gambling for population health surveillance research. *Int Gambli Stud*; 9: 19– 38.

Folkhälsomyndigheten (2016). Metoder för att förebygga spelproblem. En systematisk litteraturöversikt.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/785be408ff5747bea954ba5ad26bf61f/metoder-att-forebygga-spelproblem-15160.pdf>

Hansen, M.B. & Rossow, I. (2008). Adolescent gambling and problem gambling: Does the total consumption model apply? *Journal of Gambling Studies*, 24(2), 135-149. DOI: 10.1007/s10899-007-9082-4.

Hansen, M. B., & Rossow, I. (2012). Does a reduction in the overall amount of gambling imply a reduction at all levels of gambling? *Addiction Research & Theory*, 20(2), 145–152.

Jonsson, J. (2019) Preventing problem gambling: Focus on overconsumption. Doctoral thesis. Stockholm, Department of Psychology, Stockholm University. [urn:nbn:se:su:diva-172446](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:su:diva-172446)

Jonsson, J., Hodgins, D. C., Munck, I., and Carlbring, P. (2020) Reaching out to big losers leads to sustained reductions in gambling over 1 year: a randomized controlled trial of brief motivational contact. *Addiction*, <https://doi.org/10.1111/add.14982>.

Jonsson, J., Hodgins, D. C., Munck, I., & Carlbring, P. (2019). Reaching out to big losers: A randomized controlled trial of brief motivational contact providing gambling expenditure feedback. *Psychology of Addictive Behaviors*, 33(3), 179-189. <http://dx.doi.org/10.1037/adb0000447>

Olason, D.T., Hayer, T., Brosowski, T. & Meyer, G. (2015). [Gambling in the Mist of Economic Crisis: Results From Three National Prevalence Studies From Iceland](#). *Journal of Gambling Studies* 31(3): 759. DOI: 10.1007/s10899-015-9523-4

Olason D.T., Hayer T., Meyer G. & Brosowski T. (2017). Economic Recession Affects Gambling Participation But Not Problematic Gambling: Results from a Population-Based Follow-up Study. *Frontiers in Psychology*. 8:1247. DOI: 10.3389/fpsyg.2017.01247

Rossow, I. (2018). The total consumption model applied to gambling: Empirical validity and implications for gambling policy. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*. 36(2), 66-76. DOI: 10.1177/1455072518794016

SBU (2019). Att förebygga problem med spel om pengar. En systematisk översikt. [https://www.sbu.se/contentassets/03bcc8f6b1664182a1c46042d0b3da15/forebygga_proble m_spel_pengar.pdf](https://www.sbu.se/contentassets/03bcc8f6b1664182a1c46042d0b3da15/forebygga_proble_m_spel_pengar.pdf)

Williams, R.J., West, B.L. & Simpson, R.I. (2012). *Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices*. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. October 1, 2012. Retrieved from <http://hdl.handle.net/10133/3121>.